

Izhaja vsaki četrtak ob 8. uri popoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Cena listu znaša za celo leto 4 kron, za pol leta 2 kroni. Za manj premožne za celo leto 3 kron, za pol leta K 1-50. Za Nemčijo je cena listu 5 K, za druge dežele izven Avstrije 6 kron.

Rokopise sprejema "Narodna Tiskarna" v Gorici, ulica Veturini št. 9.

Naročnino in naznanila sprejema upravništvo, Gorica Semeniška ulica št. 16. Posamezne številke se prodajajo v tobakarnah v Šolski ulici, Nunski ulici, na Josip Verdijevem tekalšču nasproti mestnem vrtu, pri Vaclavu Baumgartl v Korenjski ulici in na Korenjskem bregu (Riva Corno) št. 14 po 8 vin.

Oglasi in poslanice se računajo po petih vrstah in sicer: če se tiska enkrat 14 v., dvakrat 12 v., trikrat 10 v. Večkrat po pogodbi.

XVIII. letnik.

V Gorici, 1. septembra 1910.

35. številka.

V čem smo slabši ko liberalci.

Letos so nemški katoličani zborovali v Augsburgu. Pokazalo se je, da vzdržuje katoliško stranko v Nemčiji neomajna edinstvo v načelih, složnost v postopanju in dobro urejvano časopisje. Glede časopisja je govoril te dni nadškof Bettinger na shodu bavarskega tiskovnega društva v Augsburgu tako-le: „Vsak dan vidimo, kako ogromno moč ima časopisje. Mnogo se doseže po časopisju, česar razum in modrost ne dosežeta po drugih potih. Časopisje doseže kar hoče, naj bo še tako malenkostno in neumno, samo da kriči. Mi smo glede na časopisje slabši in bomo tudi ostali, ker se ne moremo posluževati tistih sredstev, ki se jih drugi lahko poslužujejo brez zadržka. Krivica se zato kupiči z vseh strani na nas, ne da začnemo z napadom, kar bi lahko, a nami naša katoliška vest prepoveduje orožje, ki se ga poslužujejo nasprotniki. Naši nasprotniki se poslužujejo laži. Iz mušice napravijo slona, da nas katoličane ponižajo. Ostali bomo tudi slabši, ker ne moremo računati z nizkimi nagoni velike mase, kakor delajo mnogokrat nasprotniki. Naši nasprotniki ne potrebujejo duhovitosti, spretnosti in vztrajnosti. Mi moramo delati za naša načela, kar zahteva trte in samozatajevanja, ki ni vseh velikih množic, ki hlepi za novostmi. Nimamo tudi smotnih sredstev, da tekmujejo se svojimi nasprotniki. Poslužiti se moramo drugega orožja, da uspešno tekmujejo. Zaupajmo rdnno v Boga, naši vplivni moji in žene naj ne prinašajo golj denarnih žrtev za časopisje, marveč naj tudi sodelujejo pri časopisju.“

Tem besedam nadškofa Bettinger-ja se pridružujemo. Označil je položaj katoliškega časopisja, kakršen je dandanes. V poslednjih besedah izraža vzroke, zakaj je katoliško časopisje slabše ko liberalno. Prvi vzrok je v tem, ker nimamo pravega zaupanja, pravega navdušenja in poguma za sveto stvar. Drugi vzrok pa je v tem, ker ne sodelujejo vsi katoličani pri časopisju. Ko bi vsi zavedni katoličani storili svojo dolžnost, bi prav gotovo resnica premagala laž in dobro nadvladalo nad slabim. Videli bi, da so naša sredstva še bolj močna, ko sredstva nasprotnikov in da je naše orožje bolj ostro in zmagovalno ko liberalno. Pokazalo bi se, da smo katoličani močnejši, čeprav ne moremo računati z nizkimi nagoni velike mase; pokazalo bi se, da tudi liberalni listi brez duhovitosti in spretnosti propadejo in da so naša načela, t. j. resnice najboljše orožje, zoper vse sovražnike. Vsega tega pa sedaj mej katoličani ni, česar smo čisto sami krivi. Sram nas mora biti, ko pomislimo na liste: „Neue Freie Presse“, „Il Piccolo“ itd., ki imajo brezštevila naročnikov in sotrudnikov, dočim katoliški časopisi težko životarijo in se pri tem še drug drugega spodkopavajo.

Kvišku torej, katoličani! Imamo vse najboljše orožje, le začnimo in zmaga bo naša! —

Ljudsko štetje — narodna bitka.

V nedeljo sta imela odbora „Slov. kat. delavskega društva“ in „Slov. podpornega društva“ skupno sejo, v kateri sta se posvetovali glede priprav za ljudsko štetje. Sprejela so se nekatera splošna načela in sklenilo sklicati v naj-

krajšem času pomnožen odbor na posvetovanje, ker se jim je zdelo ljudsko štetje največje važnosti sedanjega časa.

Slovincem treba računati z odredbo notranjega ministerstva z dne 20. avg., ki se glasi približno tako le:

Ljudsko štetje se bo vršilo tudi letos v smislu izjave, katero je podala osrednja statistična komisija, po občevalnem jeziku. — Vsled tega se bode prizadevalo po stari navadi tudi zana-prej določiti aktualne podatke o sestavi prebivalstva in okolišu, v katerem je kak jezik merodajen. Zahtevalo se je, naj bi se postavilo v vprašalne pole mesto občevalnega jezika narodnost; s tem pa bi zašlo popisovanje na neko okolnost, ki se že po svoji naravi ne da kontrolirati in katero dostikrat določa pokolenje, sorodstvo in druge okoliščine, ki niti v znanosti niso natančno določene. Narodnost torej ni primeren temelj za statistično popisovanje in določanje konkretnih dejstev. **Zahtevalo se je tudi ljudsko štetje na podlagi materinščine.** — Ako smatramo za materinščino tisti jezik, v katerem je bil kedo navajen v mladih letih misliti in se izražati, potem moramo pomisliti, da spodrine pogosto v drugačnih življenjskih razmerah materinščino drugi jezik. Prvi izgubi svojo aktualno važnost. Materinščino določajo pogosto tudi čisto slučajne okoliščine, in potem ji manjka pomen kriterija o pripadanju h kaki narodnosti. Ljudsko štetje pa mora računati samo z obstoječimi aktualnimi razmerami in se morajo iste kolikor možno natančno določiti. S tem predmetom se je tudi že državni zbor temeljito ukvarjal. Dne 23. julija se je sklenila resolucija, v kateri se pozivlje vlada, naj bi določila v ljudskem štetju poleg

materinščine tudi narodnost. O tej resoluciji se je znova povprašalo za strokovno mnenje pri osrednji statistični komisiji in ta je po natančnem premo-trivanju položaja stavila predlog, naj ostane pri dosedanjem štetju po občevalnem jeziku. Ne glede zgoraj izraženih pomislekov proti statističnemu popisovanju po narodnosti bi štetje po dveh jezikih obteževalo tehnično obdelovanje materiala za ljudsko štetje. Medtem ko odgovarja vprašanje po občevalnem jeziku v splošnem samo ob sebi jezikovnim potrebam posameznika, bi različno popisovanje pri eni in isti osebi kalilo pravo sodbo o dejanskih razmerah in bi ne doseglo pozitivnih, statistično uporabnih podatkov.

Ta odredba notranjega ministerstva se bo pri letošnjem popisovanju izvrševala in Slovenci moramo s tem računati. Za nas je to popisovanje velika važnost, ker se bo z njim potom občevalnega jezika določila naša **gospodarska moč**. Vlada ni hotela sprejeti v popisovalne pole rubrike: Narodnost ali materinščina, ker se boji Slovanov, katerih število v Avstriji silno narašča. Ker je mnogo slovenskega ljudstva vsled predprav, ki jih že tisočletja uživajo Nemci in Italijani, še v odvisnosti, upajo ti, da se bo dal pri letošnjem štetju ohraniti še status quo. To se jim morda vsaj doloma posreči, a dolgo to ne bo trajalo. „Piccolo“ z dne 29. t. m. že napoveduje, da bodo Lahji vse svoje uslužbenice vpisali za Lahe.

Bodimo na straži! Imejmo pred očmi, da je ljudsko štetje po občevalnem jeziku narodna bitka prve vrste! Občevalni jezik je tisti, ki ga govorimo v svoji obitelji se

Naš ABC.

Priredil A. P.

(Konec).

Ž.

Žena. — Kdo je pravi domači sotražnik, čuti in zna najbolj žena: v takih zadevah nikar ne zaničaj njenega lasu.

A. Kolping. „Pogovori o druž. življenju.“ IV. zv., st. 16.

Srce dobre in pridne žene je za moža — tudi če ta neznano kako trpi — tako velik vir tolažbe in vspodbuje, da more najhujše trpljenje, skrito vselej, še prenašati.

A. Kolping. I. c. st. 5.

Srce verne in zares pobožne žene je moralno bolj junaško, nego srce moža, ki se le prerad zanaša na lastno moč, meneč, da ne potrebuje višje moči: od pride, da resnična beda trešči v take globine...

A. Kolping. „Dr. Fliederstrauch.“ II. zv., st. 285.

Pojdi v kuhinjo, da boš znal prav ceniti — vrlo gospodinjo.

A. Kolping. „Snubitev.“ III. zv., st. 181.

Življenje — se ceni po tem, kako je vporabljaš. Od nas je odvisno in odločivo, ali je življenje zlo in breme za nas, ali je sreča. Da se mnogi dolgočasijo in mrze življenje, ne pride od tod, ker ne mudi ono samo na sebi nobenega pravega veselja, ampak od tod, da so dotični v slabem razpoloženju.

J. Heilgers. „Pogled v člov. življenje.“ II. izd., st. 231.

Posvetnjak išče pozemsko slast (prijetnost), tudi če se še tako šopiri s krščansko donečim besedičenjem; in karkoli moti ali je nevarno njegovi posvetni udobnosti, to sovraži in skuša po moči odvrniti od sebe. Ako tega ne more, pa trpi muke in trud in stiske, a dolži življenje samo tega in je nesrečen. In odtod vse gorje in javkanje, o katerem se čuje toliko dandanes.

Kar je kristijanu zdravilo, to je posvetnjaku strup; kar onemu pripravlja poveljanje, drvi tega v pogubo. Glejte, zares velik razloček. celo največje nasprotstvo: Kristijana in posvetnega brezverca loči radikalen razloček.

A. Kolping. „Dr. Fliederstrauch.“ II. zv., st. 226.

Ni praznik, predragi mi, naše življenje, življenje naj bode Ti delaven dan! Od zora do mraka rosan in potan Ti lajšaj in slajšaj človeško trpljenje! Ne plaši se znoja, ne straši se boja, saj moško dejanje krepuje moža, a pokoj mu zdrave moči pokonča, dejanje Ti ljubi, a boj se pokoja!

Dolžan ni samo, kar veleva mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan!

Pesnik S. Gregorčič — Josipu Godnič, kuratu grgarskemu.

Žrtev. — Kdor se resnično žrtvuje, občuti — žal, da je malokdo pozna — srčno veselje. V njej, v krščanski požrtvovalnosti, se občuti bogoljubnost, in

se takorekoč odpro nebesa z nebeškim veseljem: to je pravo srčno veselje. A na svetu tudi to ne reče nikoli: dovolj! Bog je položil v krščansko udanost čudovit blagoslov, ki se širi tem bolj, čim bolj se žrtvuje človeško srce. Vi, pohlepneži (nasiadneži) in sebičniki, ne veste — žal — o tem nič, prav nič!

A. Kolping. „Klara.“ III. zv., st. 80.

Človek hoče — biti žrtev! Nič mu ni bolj po godu, nego to! Nobena lepota, noben užitek, nobeno čutno veselje, nobena zmaga in nobeno slavje — nič, nič mu ne plača v taki meri njegovih najboljših moči, nego — da je žrtev. Sicer znam, da sedaj ne govore ljudje mnogo o tem; kajti spoznali niso z verno ljubeznijo žrtve svojega Boga; a prav zato so oni po mojem mnenju tudi najbolj nesrečni ljudje, ki jih nikakor ne moreš zadovoljiti. Večno želeč, hrepeneč in iskaje zadovoljitve — katero naj jim kdo prinese ali si jo sami hočejo pridobiti brez žrtve, torej sebičnim potom — si kljuje srce,

svojimi domačimi ljudmi in ne tisti, ki ga s težavo lomimo pri delodajalcu, podjetniku, gospodarju itd. Le-ti nimajo pravice vrivati nam tuj jezik kot občevalni. Pripravimo se, dobro vedoč, da se dajo v Avstriji pravice pridobivati le z vojsko.

Kobilice in Gabrščekova „Soča“.

(Dolge.)

Dobivši vže poznano ministersko odredbo, smatral se je deželni odbor v zadevi akcije proti kobilicam popolnoma osamljenega. Imel je pa tudi roke vezane po sklepu deželnega zbora, ki je dovolil kredit 17.500 K za v govoru stojeko akcijo le pod pogojem, da se dovoli vladna podpora, najmanj v znesku 42.000 K. Vedoč pa, da je bil namen deželnega zbora, naj se akcija na vsak način v potrebnih mejah vrši, smatral je dež. odbor za svojo dolžnost, da s potrebno previdnostjo in proti poznejšemu odobrenju deželnega zbora vse ukrene, kar je dani položaj zahteval.

Uvažuje, da ni vladna odredba nič o tem omenjala, da bi ne bilo kobilic na Krasu in da se je moralo iz njenega besedila ravno naspotno sklepati, med tem, ko se je od drugih strani govorilo, da kobilic ni, moral je deželni odbor najprej tozadevno potrebno ugotoviti. Njemu kot uradu ni moglo zadostovati, kaj ste pisali v tem oziru „Gorica“ in „Soča“. — Deželni odbor si je bil v svesti, kakšna velika odgovornost bi ga zadela, ako bi uvedel akcijo, ki bi presejala potrebne meje in ni v svoji veliki previdnosti niti takoj dovolil od vlade takorekoč narekovane podpore za nakup 5000 puranov, marveč se je hotel tudi tozadevno najprej o potrebi prepričati.

Kaj ne „Soča“, to bi bila kost za te, na koji bi bili Tvoji, če tudi vže dovolj zbrušeni zobje, mesece in mesece z veseljem glodali, ako bi bil napravil dež. odbor morda en korak preveč na korist Kraševcev? Toda to veselje, po kojem si Ti s Tvojim neodkritosrčnim kričanjem po nepotrebnih razširjeni akciji, najbrž prežila in hrepnela, Ti vendar ni bilo prisojeno!

Dne 13. junija bila je v Sežani razstava telet in obenem tudi veliki semenj, kojega je posetilo ljudstvo celega Krasa. Navedenega dne poizvedoval je odposlanec dež. odbora, kako je prav za prav s kobilicami na Krasu. Dobil je za odgovor, da jih je le malo videti, da so se radi neugodnega vremena većinoma poizgubile in da ni bilo na Krasu vže mnogo let toliko sena, kakor letos. Vsekakor je pa odposlanec dež. odbora v

svojem poročilu pripomnil, da bi bilo iz previdnosti priporočljivo, da bi se lansko leto zapričeta akcija vsaj s pašo puranov letos še ne opustila, in da bi bilo sicer tudi ne glede na kobilice velike važnosti, da bi se na Krasu, kjer nedostaja drugih panog gospodarstva, uvedla intenzivna puranoreja.

Ker je tudi deželno knjigovodstvo povdarjalo potrebo, naj bi priskočila dežela prizadetim kraškim prebivalcem na pomoč z edinim na razpolago jej stojočim sredstvom, namreč z nabavo puranov, je deželni odbor v seji od 11. junija t. l., na predlog dež. odbornika dr. Stepančiča, kojemu je bilo na tem ležeče, da reši na korist Kraševcev ono, kar se je dalo sploh še rešiti, dovolil, da se more uporabiti v svrhu pokončevanja kobilic na Krasu po puranih znesek 5000 K.

Deželni odbor je obenem določil, da dobé tozadevne prispevke po 1 K za vsakega purana v prvi vrsti oni, kateri izkažejo, da so izgijili letošnje pomlad purane doma, v drugi vrsti pa oni, ki so jih letos nabavili odn., ki jih nabavijo do postavljenega roka.

Istodobno se je razglasilo prizadetim županstvom, da se prepušča akcija potom direktnega lovenja in vsmrtjenja kobilic, ako bi se vendar tu pa tam utegnili pokazati potrebnim, v njihovo samostojno izvršitev, in sicer iz razloga, ker ni dovolila država v to svrhu nikake podpore. Županstva so se tudi podučila, da dobé deželno podporo je oni, ki niso dobili vže deželne podpore, kajti namen akcije je bil, da se nabavi najmanj 10.000 puranov.

Omenili smo vse te podrobnosti, da razvidiš, dragi čitatelj, kako natančno je postopal deželni odbor in kako po krivičnem ga je tedaj „Soča“ napadala.

Ko se je pozneje zvedelo, da se Kraševci niso posebno ogrevali za vže junija meseca dovoljeno akcijo, pojasnila jim je „Gorica“ v številki z dne 9. julija v notici „Podpora za nabavo puranov na Krasu“ z najboljšim namenom verodostojno še enkrat celo zadevo, jih je navduševala, naj kupijo purane in obenem podučila, da jih morejo kupiti po ugodnej ceni tudi na goriškem trgu.

„Soča“ je odgovorila na to dne 26. julija doslovno: „Kaj se to pravi? To se pravi: Kraševce grdo za norca imeti! V juliju še le jim naznanijo, da je 10.000 K tu za nakup puranov. Kaj bo s tem? Zraven povedo, da potече hitro določeni rok, da so že zamudili goriški trg za purane, da jih torej sploh ne bodo mogli več kupiti. Potem pa se čudi hinavec v „Gorici“, če Kraševci ne marajo za take Danajske darove!

Vidi se, da jim nočejo dati onih 10.000 K, marveč, da komaj čakajo, da bi jih Kraševci odklonili. Pa urezali so se tudi grdo „klerikalci“. Malce poprej so slikali vlado kot strašno jezno, ker so Kraševci „po trditvi klerikalcev“ prodali purane, na, tu pa naznanjajo, da je vlada vsejedno dovoila podporo za purane, katere bi vtegnili Kraševci zopet prodati. Larifari je bilo njihovo jokanje na puranih, od Kraševcev prodanih!

Skrivajo se možje za kar se morejo, pa ne pomagajo nič, vedno se pokaže, da vsa krivda, da je splaval po vodi pokončevanje kobilic za letos, zaveva deželni odbor in klerikalne poslance.“ Konečno še vsklikne „Soča“: „Dovolj! Pokazali smo dovolj jasno, kako sleparijo uganjajo klerikalci s tako važno akcijo kakor je boj proti kobilicam na Krasu; dokazali smo, kako sami sebi ugovarjajo ter se bijejo po ustih lažniki in sleparji ljudstva. Kraševci to vidijo ter jih bodo sodili po zasluženju!“

Sedaj smo stvarno navedli, kaj je „Soča“ v zadevi kobilic napisala, kakšno vlogo je igrala visoka vlada od početka do konca, kaj je ukrenil deželni odbor, kako je sklepal finančni odsek, kako deželni zbor in kako so postopali poslanci S. L. S. in posebno referent, kraški poslanec dr. Stepančič. —

Mislimo, da je popolnoma dosežen namen naših člankov, da smo namreč na podlagi konkretnega slučaja svetu jasno pokazali, kakšnih, dejstvom kljubujočih, umazanih in nečastnih sredstev, se poslužuje Gabrščekova „Soča“, da slepi svoje čitatelje z namenom, da bi pred svetom očrnila možake, ki vestno izvršujejo od naroda zaupano jim nalogo; pokazali smo, kako možko so nastopili poslanci S. L. S. v akciji proti kobilicam na Krasu in kako čista kakor kristal stoji tozadevno oseba kraškega poslanca dr. Stepančiča, v kojoj se je „Soča“ v prvi vrsti zaganjala.

Dokazano je sedaj, da je „Soča“ vedoma pisala neresnico, toraj da je lagala, ko je z zlobnim zavijanjem resničnih dogodkov trdila, da je za letos sploh splavala po vodi akcija za pokončevanje kobilic, ko je z zlobnim tajenjem in pačenjem neopovržljivih dejstev očitala poslancem S. L. S., deželnemu odboru in posebno poslancu Stepančiču, da niso resno mislili z akcijo glede pokončevanja kobilic, da so se samo s Kraševci norčevali

da postane nemirno in nenasitno ter jim nudi le muko, ki naj jo znova omoti nov napor, dokler ne postane (srce) topo in trudno ali se ni potopilo v lastnem vrtincu.

Nenasitno je srce na svetu, to je umljivo! Stvarjeno je za neminljivost; minljivost pa je pot, po kateri se mora dvigati do neminljivosti: — in stisnjeno krog in krog od grešnega svetá in lastne grešne narave, mora se vedno boriti... kje naj je (v tem boju za srce) zadovoljitev? Ali uprav zato se mora ndano žrtvovati! In peze ne bo več v svobodnih prsih!... Darovalo se je srce višji volji in čistejši ljubezni in v tej zavesti odpočije zaupno od svoje nenasitosti: — up na brezsveten smoter daje mu nadsvetno gorečnost. Žrtev in gorečnost pa hodita roka v roki. Brez žrtve in poléta ni vstrajnosti, ni prisrčnosti, ni gorkote, ni polne moči, ni veselja — ni, skratka, gorečnosti (navdušenja).

Pa si kdo misli morebiti: Saj se žrtvujem, pa le nisem goreč! — Kómu

se pa žrtvuješ, povej? — No, svoji družini, dolžnostim, delu, Jržavi, človeštvu... Ja, na to tudi jaz nisem mislila: le živi za svojo družino, dolžnost... a daruj pri vsem svoje srce Bogu — kajti le On razume žrtev; ljudje je ne razumejo... —

J. gr. H.-Hahn, „Iz Jeruzalema“, str. 15.

* * *

Bodi s tem končan naš A B C! Dolgo smo ga študirali; krive črte, ravne črte — vse smo začrtali in si zapomnili... Zapomnili? O kako težko je to: — zapomniti si in ne več pozabiti! A kakor v šoli: kdor pozabi, začne znova — ponoviti mora šolo; kdor pa je bil pridni — nadaljuje učenje... Tudi mi: če smo kaj pozabili: ponovimo A B C; če ga pa že znamo — dalje in zopet dalje po poti resnice in pravega napredka! Kajti:

„A, a, a — je Helcijev sinček tóžil — besed ne znam, glej, mal sem še otrók!“

in da so oni krivi, če se ni vršila akcija potom direktnega lovenja in usmrtenja kobilic.

Trud poslancev S. L. S. za dobrobit našega kmeta stoji tedaj zopet v pravem svitu; v pravem svitu stojé od vlade po krivičnem napadeni Kraševci. Zasedovaje našo razpravo, je moral svet razvideti, kdo išče pravico, kdo se za njo bojuje. Ako bi bili molčali, marsikateri nedolžni čitatelj obsedel bi bil na „Sočinih“ limancah, tako je pa sedaj pravica zmaga la nad krivico in se zlobno-zvijajna nakana Gabrščekove „Soče“, da bizkovala iz kraških kobilic političen kapital, sama obsoja!

Mi bi sedaj prav za prav, ker smo pisali razsodnim čitateljem, lahko rekli: sapienti sat' est! — Razsvetljenemu zadostuje — in bi odložili pero, vedoč, da smo izvršili stavljeno si nalogo. —

Toda naš članek imel je v javnosti večji učinek, nego smo mi nameravali in pričakovali.

Očita se nam od raznih strani, da nismo prav tožili, odnosnoda je obtožba preveč objektivna ter se od nas zahteva, da jo moramo raztegniti, predno se sklenc razprava, tudi na osebo gospoda Gabrščeka, kajti on kot šef in gospodar „Soče“ da je pred slovensko javnostjo na vsak način odgovoren za vsebino dotičnih inkriminiranih člankov, bodisi, da jih je on sam pisal, ali ne. —

Slovenska javnost gre pa še korak dalje in zahteva, da se raztegne obtožba ne samo na osebo gospoda Gabrščeka kot pred javnostjo za vsebino „Soče“ odgovornega lastnika iste, marveč, da se ga smatra odgovornim tudi v njegovej lastnosti kot deželnega poslanca.

Nam so se početkoma, ko smo to čitali, kar ježili lasje! Uboge kraške kobilice, iz kojih je hotel gospod Gabršček izkovati le političen kapital, naj bi povzročile sedaj njegovo politično smrt?! Toda, kadar zadoni glas ljudstva — vox populi — se mora biti pozorno.

Vkljub našem početnemu osupljenju postajala nam je stvar, čitajoč predmetne bojno nadihnjene došle nam dopise, zmeraj bolj resna.

Povdarja se splošno, da takšen človek, kakor je gospod Gabršček, kateri v svojem listu trajno in trdovratno in sicer običajno, ne da bi bila dana najmanjša stvarna podlaga, brez vzroka psuje in hujska proti pošteno delujočim slovenskim sopolslancem, proti deželnemu odboru in sicer proti zadnjemu većinoma le izgolega sovraštva do tozadevno popolnoma nedolžnih slovenskih odbornikov, mož, kateri neprevidno hujska proti većini deželnega zbora in sploh proti vsemu, kar se ne strinja z njegovimi osebnimi nazori — ni mogoče, da bi bil v zbornici Slovincem koristen in je zaradi tega najboljšé, da ne ovira tam brez uspešno potrebnega delovanja.

Povdarja se, da ina vsaka stranka sicer pravico napadati osebe, in če za služijo, tudi uničiti osebe nasprotnega tabora; vendar da se morajo naslanjati dotični napadi, dotične polemike, n gotove resnične dogodke in da ne sme služiti samo v to, da se daja s politivnejši omiki kljubujočim strasten ljudje, ki postopajo na takšen način kažejo le, da so podlega mišljenja, č so breznčajni in da niso vredni javnega zaupanja.

V očigled takšnim povdarjanjem zastala nam je sapa, in mislili smo: čitajoč naprej: Ti ubogi gospod Andrej, kakor kaže, boš moral sedaj občutiti t lastnem telesu, kako skelijo rane, ko

A. P.

Ti tako hladnokrvno drugim urezuješ! — Usilil se nam je pa tudi, videč kam merijo vsa ta povdarjanja, latinski rek: Est modus in rebus, sunt certi denique fines! Slovenci bi rekli: Vsaka stvar do gotovega konca in tako tudi Andrejeva hujskanja! Kdor drugim grob koplje, utegne sam vanj pasti.

Mnogi dopisniki se zgražajo nad obtoženkinem molkom med razpravo, češ, zakaj ne govori sedaj, sicer v napadanju tako gostobesedna „Soča“? Večinoma si tolmačijo ta molk, kakor priznanje krivde; drugi zopet hudomušno pristavljajo, kaj hoče odgovarjati, stisnjena je od — vsled „milih“ in „ganljivih“ Stepančičevih govorov — pokončanih kobilic tako ob zid, da ne more izustiti niti besedice.

Temu nasproti se zgražajo drugi, da se je pač „Soča“ enkrat oglasila, a še takrat, neglede na mirna in stvarna izvajanja obtožiteljev v „Gorici“, drzno in žaljivo, kakor se obtoženim nič kaj ne pristuje. (Moralo bi se jo zaradi tega takoj disciplinirati! Op. stavca.) Nas prosijo naj sprejmemo dotične, do sedaj edine zagovorne navedbe, med pravnimi materijali, češ, da se bodo dale morda dobro uporabiti v svrhu označenja neobičajne drznosti obtoženke pri morebitnih konečkih izvajanjih. Naša dolžnost je, da iz procesualnih ozirov ugodimo temu predlogu. Evo Vam dotične navedbe:

Na povsem stvarno obtožbo objavljeno v „Gorici“ dne 30. julija t. l. odgovorila je „Soča“ dne 2. avgusta t. l. doslovno:

„Ne bo nič pomagalo! — „Gorica“ je začela priobčevati v soboto članek „Kobilice in Gabrščekova „Soča“. — Člankar hoče ovreči vse ono, kar smo razkrili gledé akcije za pokončevanje kobilic ter neovržno pokazati, kako imajo klerikalci grdo za norca Kraševce. — Lepo po vrsti smo povedali vse, stvarno, tako da je vsak trezen čitatelj videl jasno pred seboj klerikalno farbarijo. Pijane klerikalce je to strašno zgrelo in vstal je člankar, ki je napisal članek „Kobilice in Gabrščekova „Soča“. Člankar nori, maha okoli sebe ter kriči in zabavlja kakor kak konjski hlapec. V soboto je šele začel lagati in divjati, pa je zapisal na koncu „Priše še“. — No, lep članek bo ta! Ali pomagalo ne bo nič — kajti v „Soči“ smo povedali neizpodbitno resnico: tako je in nič drugače! Divje nabrencani člankar naj piše, kar hoče. S svojim divjanjem se le osmeši ter pokaže zopet enkrat, kako grdo znajo klerikalci lagati in zavijati. Nam to ne bo škodovalo!“

Gospoda čitatelji in posebno Vi, ki stojite v nam nasprotnem taboru, sodite pravično, ako je naša objektivna, mirna pisava zaslužila tak odgovor, in ako se ne poslužujejo sličnih odgovorov le oni neotesaneži in oni surovi brezznačajneži, kojim nedostaja stvarnih odgovorov!

Poizvedujoč, zakaj se je slovenska javnost tako razburila čez Gabrščekovo „Sočo“, odgovorilo se nam je, da je žalibog notorično, da je manjali več brezizjemno, v zadnjem času padla slovenska žurnalistika na preveč nizki nivo, toda tako, kakor piše nekaj časa sem Gabrščekova „Soča“, presega vže vse meje naj primivnejše dostojnosti. Navaja se, da se tudi v pisavi kaže oholost moža, ki absolutno gospodari čez „Sočo“ in ki mora zaradi tega, kot njen despot, tudi odgovarjati za njeno vsebino.

Pred denuncijanstvom se Gabrščekova „Soča“ baje tudi ne ustraši. Omenimo samo en kričeč slučaj. „Soča“ je zvedela, da se je tekem neke pravde v sodni dvorani govorilo o tem, da neka

listina, zadevajoča gospodu Gabrščeku nevšečno stranko, bi ne bila kolektivana in tudi ne financirana pravilno prijavljena v odmero pristojbin. Še isti večer se je o tem dogodku v „Soči“ čitalo z očitnim namenom, da bi „Soči“ neljuba stranka imela, če ne drugega, vsaj sitnosti s financo!

Čitatelji so migali z glavo, češ saj vendar „Soča“ večkrat piše „Der grösste Schuft im ganzen Land, ist und bleibt der Denunciant“, sedaj je pa pozabila, da velja isti rek tudi za njo!

Toda ker vže o tej denunciaciji govorimo, pogledjmo si pri ravno istem slučaju še gospoda Gabrščeka kot brezobzirnega despota „Soče“.

Dikcija dotične notice v „Soči“ je bila takšna, da bi bila utegnila zbuditi pri neinformiranih čitateljih sum, kakor da bi jo bil dr. Treo, ki je bil pri dotični razpravi navzoč, inspiriral. — Naravna posledica temu je bila, da je poslal dr. Treo „Soči“ popravek. V popravku je bilo namignjeno, da se dr. Treo ne strinja z „Sočino“ pisavo. „Soča“ je sicer popravek prinesla a v opombo je pristavila, da ona piše, kar se njej prav zdi, ne glede na to, seli dr. Treo s tem strinja ali ne! Beroč to drastično opazko smo nehoté rekli: vidiš jo, Gabrščekovo „Sočo“, umazano je denuncirala in sedaj vkljub nedolžnemu namigljaju od strani somišljenika dr. Treota (Pravijo, da se sedaj Gabršček in dr. Treo nič več kaj ne bratita! Dr. Treo ga je baje vendar spregledal. Pokorna hlapčiča sta menda neki dr. Puc in dr. Podgornik; posebno zadnjemu se baje čudijo ljudje. Opom. stavca) je še njemu edno zasolila. Ugibovali smo pa tudi, da takšne pripombe, ko se je šlo vendar za dr. Treota, je utegnil napraviti pač samo šef in gospodar „Soče“.

Naglašja se dalje, da je gospod Gabršček v prvi vrsti „Geschäftsmann“ in da ako le more, gleda, da bi pri vsaki priliki napravil kak „Geschäft“.

Drugi zopet povdarjajo, da je slab „Geschäftsmann“, češ, vsako podjetje, kojemu on načeluje, nima pravega življenja v sebi in je treba mnogih električnih žarnic, da je na videz oživljajo.

Temeljni razlog temu je baje precejevanje lastnih duševnih in gmotnih zmožnosti, vsled česar misli, da mora iti vse le po njegovi glavi.

Toda odkod takšna učenost; „profesorjem“ očita, da nič ne znajo, kakor da bi pa on vse znal, ker je bil le ljudski učitelj?!

Sicer pa prava učenost tudi ne dopušča ošabnosti, kakor jo kaže gospod Gabršček.

Ker koraka ta ponosno po Gorici (motite se! je korakal tako, a v zadnjem času gleda večinoma ob tla in hodi s sklonjenim tilnikom: sodi se, da so ga upognile kraške kobilice. Opom. stavca.), mislilo se je splošno, da je mož gmotno dobro podkovan. V zadnjem „Primorskem Listu“ in „Gorici“ pa smo čitali, da je razkril dr. Tuma prigodom neke razprave, da dolguje „Trgovsko obrtni zadrugi“, kojej predseduje, nič manj nego 150.000 „svitlih kronic“!

Božja previdnost, kako skrivna so tvoja pota! Počasi pride vse na dan, vse se maščuje! Ko smo zapisali „svitlih kronic“, prišlo nam je nehote na um, da je to preljubljen izraz gospoda Gabrščeka in da ga je svoječasno opto vanokrat drobno in debelo tiskal, ko so se mu še po kronicah, koje dobivata slovenska deželna odbornika, sline cedile. — Takrat si nismo mogli prav za prav tolmačiti onega nenavadnega, da ne rečemo neumnega očitjanja. Prvotno smatrali smo je le za neko ne-taktnost, konečno pa za izraz neke neutešljive idealne žalosti, ker ni dobila — sit licentia verbo — Gabrščekova stranka svojega odbornika. Sedaj pa vidimo, da za idealnostjo se je skri-

vata le vsakdanja zavistna materijalnost, ali da jasneje govorimo, gospodu Gabrščeku so se solzile oči le radi tega ker se ni njemu posrečilo dobiti onih „svitlih kronic“ — bile so baje v proračunu za 1910 vže vpisane med aktiva — da bi bil v svojih denarnih stiskah vsaj deloma poplačal svoj dolg pri Trgovsko obrtni zadrugi. — Zdaj nam je tudi jasno, zakaj jo je gospod Gabršček popihal iz zbornice! Videč, da je bilo vsled politične konstelacije strank nemogoče priti do zaželjenih kronic, mislil si je: sedaj nimam nič več za iskati tu, dal je svoji četici klic premaganega: Puško v koruzo! bežimo! in videl si jih — Gabrščeka, Gregorina, voditelja ex agrarcev Frankota, Klančiča in osivelega starčka Rutarja, ki je upal, da bode na stare dni še deležen umirajoče Gabrščekove gloriije — kako so capljali iz zbornice. —

Kot nespreten in kratkoviden „Geschäftsmann“ pravijo, da se je pokazal gospod Gabršček posebno pri nameravani prodaji „narodnega pasivnega podjetja v nemških rokah t. j. hotela Südbahn“.

Gospod Gabršček je namreč lansko leto za časa zasedanja deželnega zbora zvedel, da namerava dežela kupiti primerno hišo v mestu, ki naj bi služila kot deželni dvorec. Hajd, mislil si je v svoji domišljenosti, dežela mora takoj kupiti „moj“ „Südbahn“ hotel. Napravil je ponudbo, toda z omejitvijo, da je veljavna samo za en mesec. Ker je bilo nemogoče, da bi se bilo tako važno vprašanje rešilo v tako kratkem času, je ponudba zgubila moč, predno je bilo mogoče, da bi se konečno rešila. —

Interesantno pa je bilo pri vsem tem, da je gospod Gabršček pošiljal svojega posredovalca okoli laških poslancev, da mu je pa iz neumevne mržnje izrecno prepovedal, naj bi šel tudi k slovenskima deželnim odbornikom, ki gotovo nimata pri stvari najzadnje uloge, in koja sta se, kakor smo poizvedeli, kljub temu za ugodno rešitev jako potegovala.

Tega spretnega „Geschäftsmanna“, kar se tiče prodaje narodnega imetja, spregledali so tudi merodajni faktorji Trgovsko obrtne zadruge, ki so sedaj celo zadevo odvezli gospodu Gabrščeku in jo zaupali v izvršitev gospodu prvaškemu županu Furlaniju.

Tudi pri priporočilih in inseratih „Soče“ ima baje „Geschäft“ prvo, narodnost in značajnost pa zadnjo besedo. Narodni trgovec je hotel svoječasno po nasvetu gospoda Gabrščeka samega vpeljati svoje blago na Goriškem in je objavljaval dotični veliki inserat proti plačilu v „Soči“, koja je tudi sicer v listu z navdušenjem priporočala dotično trgovino. Za nekaj časa se je oglašil pri „Soči“, da bi ne pretiravali, recimo narodno mlačnejši, drugi trgovec, ki je hotel tudi trgovati z enakim blagom na Goriškem. Le-ta je najbrž obljudil „Soči“ boljšo nagrado in kar čez noč odrekla je Gabrščekova „Soča“ prvemu uzor narodnjaku ne le vsako priporočilno besedo v listu, marveč ni hotela niti za plačilo več objavljati prejz velikim navdušenjem prinašanih inseratov. Kaj ne, da so to karakteristične črtice iz človeškega življenja?! (Dalje pride.)

Politični pregled.

Aehrenthal in di San Giuliano.

V torek sta se pogovarjala v Solnogradu avstrijski in italijanski ministri za vnanje zadeve čez poldrugo uro. Bila sta sama. Ugibanja raznih listov o predmetu tega pogovora so različna. O tem se bode kaj izvedelo šele, ko bode zapustil di San Giuliano avstrijska tla.

Di San Giuliano pri avstrijskem cesarju.

Danes ob 11. uri predp. je cesar sprejel italijanskega ministra za vnanje zadeve v avdienci. Cesar je odredil, naj bodeta po kosilu zvečer pripravljena dva dvorna avtomobila za izlet državnikov.

Pismo cesarja Franco Jožefa I. črnogorskemu knezu.

Naš cesar je poslal knezu črnogorskemu Nikiti pismo, v katerem mu častita k povzdigi Črnogore kraljestvom in njenega „Gospodarja“ kraljem povodom njegovega 50letnega vladanja. Podpisal se je cesar kot dober prijatelj Njegove Visokosti.

Nadvojvoda Fran Ferdinand ne pojde v Bosno.

Glasom v Sarajeva došlih vesti ne poseti nadvojvoda Fran Ferdinand letos Bosno, kakor je bilo nameravano.

Črnagora — kraljestvo.

50-letnico vladanja kneza Nikite so proslavili s tem, da so ga povzdignili kraljem, njegovo državico pa kraljestvom; to se je oficijelno vršilo preteklo nedeljo.

Ta dan se je slavil po vsej Črnogori z velikim navdušenjem.

Osebnostno so se podali čestitat novemu kralju italijanski kralj in kraljica, bolgarski kralj in srbski prestolonaslednik Aleksander.

Tako živahno kot ta dan menda ni bilo še nikdar v Cetinju, ki je bilo praznično okinčano.

Vse polno tujcev, večinoma Slovanov, je hotelo prisostvovati tej slavnosti. —

Na predvečer tega dne so strelj iz topov naznanjali, da bode drugi dan za prebivalce skalnate Črnogore velepomemben. Godbe so veselo svirale in ljudstvu se je čitalo veliko veselje z obraza.

V nedeljo zjutraj je novi kralj vsprejemal deputacije, med temi tudi deputacijo garibaldincev in nemških novinarjev.

Povodom povzdige kneza Nikite kraljem ga je ruski car imenoval generalnim feldmaršalom ruske armade, prestolonaslednika Danila generalnim majorjem, princa Mirka podpolkovnikom in princa Petra poročnikom v ruski armadi.

V nedeljo je narodna skupščina v slovesni seji enoglasno stavila predlog, da se Črnogora povzdigne v kraljestvo. Knez je ta predlog odobril in vsprejel naslov: Nikolaj I., kralj Črnogore. O tem so bili zastopniki inozemskih držav obveščeni z noto črnogorske vlade.

V pondeljek se je vršila v Cetinju zlata poroka kralja Nikite s kneginjo Mileno. Slavnost se je vršila v 450 let stari takozvani vlaški cerkvi, v kateri se je Nikita pred petdesetimi leti poročil.

Kralj Nikita je avstrijskega odposlanca barona Giesla odlikoval z redom.

***

Opombe vredno je, da je Črnagora tretje jugoslovansko samostojno kraljestvo.

Čestitka cesarja Franco Jožefa črnogorskemu kralju.

„Fremderblatt“ poroča, da je naš cesar povodom povzdige črnogorskega kneza kraljem temu telegrafično čestital. Črnogorski kralj se je tudi brzojavno zahvalil.

Darovi.

Jubilejni darovi za „Slovensko sirotišče“.

P. n. gg. Franc Kranjec, župnik v Šmarjah, 10 K, za preplačo srečk 80 vin, v nabiralnikih: v krčmi „Kmetijskega društva“ Sv. Peter pri Gorici 2 K 80 vin, v velikem semenišču 5 K 20 vin,

Ivan Čotar, Dornberg 20 vin, Anton Gatnik, Renče 50 vin, Alojzij Kodrič, Grželji 50 vin, Nekdo iz Solkana I K, Anton Goljevšček v Logu 25 vin.

Bog poplašaj stotero! Vse v boljše bodočnost slovenskega naroda pod slavno vladno Njega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I.

Za zasebno slov. gimnazijo v Gorici:

Ob zaključku kmetijskega nadaljevalnega tečaja za učitelje na kmetijski šoli v Gorici se je nabralo K 20. —

Domače in razne vesti.

Kot prilogo razpošiljamo poštne položnice vsem, ki niso poravnali naročnine. — Na vsaki položnici je zabilježena dolžna svota. Prosimo cenjene naročnike, naj nam naročnino po položnici takoj pošljejo in naj pridno širijo naš list. Vsak naročnik naj nam pridobi še enega novega naročnika! Uredništvo si bo prizadevalo, da bo list čedalje bolj zanimiv in da bo vsej naši politično-socialni organizaciji zadoščal. Zagovarjal bo nevstrahno kmečke, kolonske in delavske koristi in se potegoval za zmago krščanskih načel. Cena listu od zdaj do novega leta je za premožne 1 K 35 v, za manj premožne 1 K.

Uredništvo in upravništvo „Pr. Lista“.

Cesarski dar. — Naš prevzvišeni knezonadškof je prejel od Njeg. Veličanstva cesarja ob priliki 80 rojstnega dne lep dar in sicer cesarjevo sliko izdelano v broncu na marmornatem staju.

„Duhovska.“ — Je imela dne 26. avg. svoj redni odbor. Izvoljen je bil isti odbor. Sprejel se je odlog preč. g. dr. Pavlice, da naj „Duhovska zveza“ priredi na leto vsaj dva sestanka, na katerih bodi praktično predavanje o aktualnih vprašanjih. K tem sestankom naj odbor vselej povabi tudi prevzvišenega knezonadškofa in pa duhovske zastopnike pri okrajnem in deželnem šolskem letu.

Za člana dež. šol. sveta je imenovan namesto vl. svetnika vpokojenega gim. ravnatelja Simziga ravnatelj tukajšnje višje realke Viktor Stoppel. Cadenburg.

„Znamenje novodobne krščanske vzgoje,“ tako je naslov „Sočinim“ uvodnikom v zadnjem času, v katerih skuša nečedni člankar oprati umazana dejanja nekaterih brezverskih učiteljev v naši deželi, na naslov katerih je naš prevzvišeni knezonadškof govoril na „Marijanskem kongresu“ v Solnogradu. Člankar v „Sočini“ se dela nevednega in poziva našega prevzvišenega knezonadškofa, da navede one nezasišane skandale, katere uganja liberalno učiteljstvo na goriškem nekaznovano. — Ta poziv je drzen; v očigled škandalom, ki so bili v listih pribiti — koliko je še skritih, Bog ve — se drzne „Sočin“ člankar še pozivati našega prevzvišenega knezonadškofa, naj navede nezasišane skandale, katere uganja liberalno učiteljstvo nekaznovano, sicer ga bo imenoval z nečastnim imenom. — Drznež in brezsraven mora biti člankar. Potem pa piše, da je velik škandal, da se udeležuje učiteljstvo sprejemov našega prevzvišenega knezonadškofa, ko hodi po deželi birmovat. Tako torej! Če bi bil škof lopov, bi ne mogli tako pisati. Seveda, ker naš prevzvišeni pastir biča greh, biča grešno početje liberalnega učiteljstva in dela na to, da bi bila naša mladina vzgojena v edino dobrem krščanskem duhu, zato udarjajo po njem liberalni izprijenci, ki je greh, da so učitelji in velik greh, da odgojujejo našo krščansko mladino. To je škandal, drugi „Sočin“ umazanec!

Ko jim gre voda v grlo, se mornarji lotijo moliti. To nam prihaja na

um, ko piše „Soča“, „da velja za njo sklep slovenskega narodno-gospodarskega shoda, da naj strankarstvo ne sega tako daleč na gospodarsko polje. Doslej se je morda preveč grešilo od obeh strani pač po pravilu: kakor se v gozd trobi, tako iz njega odmeva. Ali odslej na to stran ne bomo več sledili!“

„Soča“, odpri svoje stare letnike in prečitaj tvoje napade na „Krojaško zadruge“, „Centralno posojilnico“, „Goriško zvezo“ in sleherno našo gospodarsko napravo. Potrčaj se na prsa in priznaj, koliko si v falotstvu v tem oziru grešila. Toda tvoji napadi na naše zavode so bili brezuspešni. Sedaj, ko je M. z. šla v zrak, ko je tvrdka K. & Z. prišla v konkurz, ko „Jelenu“ trda prede, ko požira težke tisočake ponesrečeno podjetje „Südbahn“ in ko butajo celo valovi nezaupanja lastnih somišljenikov ob „Trgovski Dom“, sedaj — **ko grozi polom vsega ponesrečenega gospodarskega delovanja liberalcev na Goriškem,** sedaj praviš, da „na to stran ne boš več sledila!“ Pokoro obetaš, ker ti silil voda v grlo, ker ti stopa pred oči fantom — kazen rovarskega, podirajočega tvojega delovanja!

Krška škofija. Z Dunaja poročajo, da krški knezoškof ne dobi koadjutorja, pač pa se izvrši imenovanje generalnega vikarja.

Denarni polom na Koroškem. — Pod tem naslovom piše „Slovenec“: Monsignor Kayser, znani oče sirot na Koroškem, se je zapletel v različne denarne spekulacije, ki so se pa žalostno končale. Monsignor Kayser je sezidal več hiš za sirote. Pokrival je stroške, ki so pri tem nastali, z milodari, ki jih je nabiral. Seveda so bili ti dohodki premajhni, da bi se te sirotišnice vzdrževale. Zato je začel snovati različna gospodarska podjetja, iz katerih je upal dobiti dohodke za vzdrževanje. Začel je lesno trgovino v družbi z nekim laškim spekulantom Palese, nakupil premogovni rudnik pri Treibachu, sezidal pivovarno in hotel v Feldkirchnu itd. Ker pa zahtevajo taka podjetja veliko denarja, ga je iskal pri Centralni blagajni koroških zadrug v Celovcu. Predsednik te blagajne, monsignor Weis, mu je dal brez vednosti odbora in proti statutu 1.900.000 kron posojila proti vključbi na ta različna podjetja, in sicer na zadnje mesto. Posojilo Centralne blagajne je v veliki nevarnosti, ker so podjetja pasivna, in v slučaju, da se podjetja prodajo, izgubi Centralna blagajna svoj denar. Deželno sodišče v Celovcu je dalo monsignora Kayserja aretovati in išče monsignora Weisa, ki je pa iz Celovca izginil. Kriva tega denarnega poloma je nepredvidnost in pa neizvedenost v denarnih spekulacijah, katerih žrtev sta postala monsignora Kayser in Weis. Prvi je iskal posojila tudi v Ljubljani pri raznih denarnih zavodih, ki so pa vsako zvezo z njim odločno odklonili. Dostaviti bi imeli k temu žalostnemu dogodku samo to, da je vlada laško banko v Gorici pod vodstvom liberalnega dr. Maranija rešila s podporo dveh milijonov kron, da pa gleda sedaj, ko gre odvrniti veliko nesrečo od koroških kmetov, popolnoma hladno in brezbrizno. Zanimiv pojav avstrijske politike! —

Ljubljanski občinski svet razpuščen. — Vsled zopetne izvolitve Ivana Hribarja ljubljanskim županom je vlada razpustila ljubljanski občinski svet.

Hribar je bil v torkovi seji mestnega sveta ljubljanskega enoglasno izvoljen županom. Izvoljeni je izjavil, da vsprejema izvolitev.

„Slovenec“ z dne 29. avg. piše v članku: Zagonetne razmere na Goriškem tako-le: „Kako je vendar mogoče, da pride ob teh jasnih določbah postave kak Bajt kot voditelj na ljudsko šolo v Solkan in da more sploh

tam kot tak ostati? Kako je mogoče, da se učitelji à la Štrekelj, da se učitelji plesavci morejo imenovati za definitivne, da morejo sploh še v službi ostati? In vendar obstoji goriški deželni šolski svet iz mož, ki so v pretežni večini katoliškega prepričanja. Imamo v deželnem šolskem svetu tri katoliške akademično izobražene duhovnike (dr. Gregorčič, dr. Zorn, dr. Faidutti) in dva lajka (Simzig in Križnič), o katerih je znano, da nista liberalca; imamo torej v deželnem šolskem svetu pretežno večino mož katoliškega prepričanja.“

Tako piše dopisnik „Slovenec“. Uredništvu „Slovenca“ bi svetovali, naj v prihodnje vsaj pazljivo prečita z Goriškega doposlane mu članke, preden jih objavi. Gori navedeni odstavek je med drugim razžaljenje tudi prevzvišenega knezonadškofa Sedeja, ki je bil član deželnega šolskega sveta, ko so se taki učitelji nanstajali. Prevzvišeni nam je vsem pravil, kolike težave so v dež. šolskem svetu. Preč. g. dr. Zorn je nastopil še-le za prevzvišnim knezo-nadškofom Sedejem. Dopisnik, ki nič ne pozna razmer, je brez dvojbe imel le namen mahiniti po naših poslancih.

Od nekod. — Po Vipavskem se klati volk. Volk?! Zdaj v poletnem času in da še na Vipavskem, kjer ni gozdov? To ni mogoče. Da tako je, a ta volk ima človeško podobo.

Pravijo, da po Prvačini posebno pa po Vogerskem 15 in 16 letne deklice niso pred njim čisto nič varne. Na Vogerskem baje ima celo svoj berlog, kamor se se svojimi žrtvami zapira. Starjši, pazite na svoja mlada jagnjeta, da vam jih ta nesramni volk ne razmesari in konča. Ako volka pa zasledite, nanznanite ga, da dobi primerno plačilo za svoja pohujšljiva in gnjusna dejanja.

S Koroškega. — Ljubelska dolina. (Samomor.) Tukaj se je sè strihinom zastupil Voigtov lovec Andrej Pucher. Ta človek ni bil veri nič naklonjen. Tudi Slovencev ni maral, pa so ga vendar preživeli, kakor bodo še marsikoga drugega. Pregovor pravi: Kakoršno življenje, takšna smrt.

Šolsko leto na gimnaziji. — Na c. kr. višji gimnaziji v Gorici se bode vršilo vpisovanje kakor druga leta in sicer: 15. in 16. septembra se bodo vpisovali učenci, ki so ali že naredili vzprejemni izpit za prvo šolo ali pa ga bodo delali 16. septembra. — Vpisovanje v gimnazijsko pripravnico v Gorici se bo vršilo 16. sept. — Dijaki, ki so že bili na zavodu (od druge naprej), se bodo vpisovali 16. in 17. Sv. maša bo 19. sep.; 21. začne pouk.

Na c. kr. zonskem izobraževališču, na dekliški in na moški vadnici začne šolsko leto 1910/11. dne 19. septembra. Vpisovanje na c. kr. izobraževališču za učiteljice bode dne 19. in 20. septembra od 9.—12. ure zjutraj.

Gojenke, ki so ta zavod že obiskovale, zglasijo se stem, da se same predstavijo ali pa dološljeje ravnateljstvu svoje zadnje šolsko spričevalo.

Nove gojenke za I. tečaj se pa imajo 19. septembra predstaviti od 9.—12. ure dop. pri ravnateljstvu.

V višje tečaje se ne sprejmejo nove gojenke. Dne 23. septembra ob 8. uri se začnejo ponavljalni izpiti. Na c. kr. dekliški in moški vadnici bode vpisovanje dne 20. septembra od 8.—12. ure dop. in sicer za učenke in učence v I. razred in za one učenke in učence, ki so to šolo že obiskovali, ti naj prineso zadnje šolsko spričevalo.

Učenke in učenci za I. razred pa naj prineso krstni ali rojstni list, zdravniško spričevalo o zdravih očeh, o stavljenju koz in ubožni list.

V višje razrede se ne sprejme novih učenk in učencev. Redno poučevanje začne 22. septembra ob 8. uri zju-

traj. Gorica, dne 30. Avgusta 1910. Ravnateljstvo c. kr. ženskega izobraževališča.

Z dekliškega liceja v Gorici. Vsled znanega odloka c. kr. namestništva v Trstu so šolske počitnice na Primorskem podaljšane do vštevanja 17. septembra. Radi tega se občinstvu javlja, da se na dekliškem liceju v zavodu č. sester De Notre Dame šolsko leto prične v ponedeljek, dne 19. septembra s sveto mašo ob 8h, pri kateri morajo biti navzoče vse gojenke. Vpisovanje v I. razred pa tudi v višje razrede se bo vršilo v petek in soboto, 16. in 17. septembra od 8.—12h dopoldne. Vsprejemni izpiti se bodo delali 17. —

Naznanja se tudi, da se s pričetkom šolskega leta na tem liceju otvori IV. razred; dosedanji trije so dobili vsi pravico javnosti. Pogoji za vsprejem v I. razred so isti kakor pri drugih srednjih šolah v Gorici. Slovenske gojenke imajo slovenščino kot obvezen predmet v vseh razredih. Na željo starišev imajo one tudi priliko učiti se angleščine s tretjim razredom dalje.

Sklep učiteljskih tečajev na deželni kmetijski šoli. — Na slovenskem in italijanskem oddelku deželne kmetijske šole sta se zaključila tečaja za pouk v kmetijstvu, katerih so se udeležili ljudski učitelji slovenske in italijanske narodnosti, v soboto dne 27. t. m., in sicer na slovenskem oddelku dopoldne ob 11. uri, na italijanskem pa popoldne ob treh. Pri sklepu na slovenskem oddelku so bili navzoči vladni zastopnik g. namestništveni tajnik Gasser in c. kr. okr. šolski nadzornik Finžger, slovenska odbornika in deželni svetnik dr. Pettarin in učitelji, ki so podučevali.

Vladni zastopnik Gasser je izrazil svoje veselje na vseh in se zahvalil dež. odboru za pospeševanje tečajev in učiteljskemu osebju za njihov trud. — V imenu deželnega odbora je priporočal g. odbornik Berbuč učiteljem, ki so se udeležili tečaja, naj popolnijo gradivo, ki so si v tečaju nabavili, z marljivim čitanjem tozadevnih knjig ter naj gredo kmetu, med katerim živijo, na roko v kmetijstvu ter naj pospešujejo tudi gmetni napredek ljudstva, kajti ljudstvo, ki ni gmetno samostojno, je vedno sužno, in pri takem ljudstvu manjka temelj za idealno vzgojo.

V istem smislu je nagovoril tudi g. ravnatelj Štrekelj učitelje in priporočal, naj gredo med narod in naj učijo istega tudi v kmetijstvu ter ga navdušujejo za napredek na tem polju. Zahvalil se je konečno vladi in deželnemu odboru za podporo, da sta se mogla tečaja držati.

Učitelj Ravbar s Krasa je v daljšem govoru naglašal nalogo ljudskega učitelja ter se konečno zahvalil vsem činiteljem, ki so pripomogli v to, da jim je bila dana prilika se mnogo koristnega naučiti, kar bodo požrtvovalno uporabili v prospah večjega napredka v kmetijstvu.

Konečno je g. nam. tajnik Gasser razdelil spričevala.

Jeruzalemsko romanje. — Vzemirjive vesti, da se bo zaradi kolere moralo romanje opustiti, so brez vse podlage. Odbor se je na vseh straneh informiral in dobil zagotovilo, da ni nobene nevarnosti za kvaranteno

Letošnja vinska trgatve bode, kakor se sliši iz raznih krajev monarhije, slaba. Na južnem Tirolskem in na otoku Visu pa bodo imeli precej dobro letino. Hrvatska bode imela polovico, Ogrska pa komaj tretjino lanskega pridelka. Kranjska tudi ne obeta niti srednje trgatve. Vina so se povsod podražila.

Dobava za upravo kaznilnic v Primorju. — C. kr. pravdnštvo razpisuje natečaj za dobavo živilnih potrebščin za upravo c. kr. kaznilnic v Primorju (Koper in Gradiška) za l. 1911.

je zašel pregloboko. Mrtvega so potegnili iz Vipave. Tako nam poročajo.

g Št. Andrež. V petek popoldne je 10 letni Leopold Hoban spremil očeta, ki je šel z vozom po kamenje k Soči. Ko je bil voz poln, se je mali Leopold vsedel nanj. Kar nakrat potegnejo volji voz in deček pade z voza tako nesrečno, da je prišel pod kolo, ki mu je šlo čez levo roko nad komolcem. Prepeljali so ga v tuk. bolnico, kjer so mu morali roko odrezati.

g Vabilo na redni občni zbor „Kmetijskega društva v Št. Petru pri Gorici, registrovane zadruge z omejeno zavezo“, ki se bo vršil v nedeljo dne 18. septembra t. l. po blagoslovu v „Zadružnem domu“. Dnevni red: 1. Potrjenje računskega sklepa za l. 1909. 2. Sklepanje o porabi čistega dobička. 3. Volitev načelstva in nadzorstva. 4. Slučajnosti. Odbor.

Iz ajdovskega okraja.

a Sv. Križ na Vipavskem. Tukaj je 28. t. m. po dolgotrajni bolezni umrl kapucin č. o. Gelazij Kobal. Rojen je bil 17. okt. 1844. na Vrhpolju na Vipavskem. Bil je povsod dobro znan in zelo priljubljen. N. v. m. p.

Pogreb č. P. Gelazija Kobala. Od nekdanj je že imelo kršč. ljudstvo globoko spoštovanje do redovnikov, in samostani so se smatrali kot trdnjaverskega čuta in prepričanja. Da vlada isto spoštovanje tudi med vernim vipavskim ljudstvom in da uživa samostan č. o. očetov kapucinov v Sv. Križu posebno spoštovanje, pokazalo se je zopet dne 30. avg. t. l. pri pogrebu č. P. Gelazija Kobal-a, ki je bil mnogo let v tem samostanu. Prišlo je dosti ljudstva iz bližine in daljave, zlasti sorodnikov ranjkega. Ob obili azistenci veleč. duhovščine iz vipavske dekanije na Kranjskem in iz črniške, se je mrtvaško opravilo vršilo najprej v samostanski cerkvi, potem se je sprevod pomikal v mestno župno cerkev, slednjič na pokopališče. Kar je slavnost še posebno povzdignilo, je bilo krasno petje visokošolcev pri sv. maši in potem; v samostanski cerkvi so peli „Blagor mu,“ v župni cerkvi „Nagrobница“ P. Angelika Hribarja, in na pokopališču „Jamica“ Gr. Riharja. — Vsem udeležencem, zlasti pa veleč. duhovščini najtoplejša zahvala!

a Vabilo na veselico katero priredi „Slov. katoliško izobr. društvo“ v Vel. Žabljah v nedeljo dne 4. septembra na grajskem dvorišču. Pred veselico telovadba „Orla“, obstoječa iz prostih vaj, vaj na orodju itd. Vspored: 1. V. Vodopivec: „Bratom Orlom“, pojejo člani tel. ods. Orel. 2. Pozdravni govor. 3. J. Ucvirk: „Rožmarin“, poje društven mešan zbor. 4. „Nazdar Orli“ (dekl.) 5. J. Aljaž: „Domovini“, poje društven mešan zbor. 6. „Zakleta soba v gostilni pri zlati goski“, igrokaz v enem dejanju. 7. V. Vodopivec: „Večerni zvon“, dvospev za sopran in alt. 8. Dr. Krek: „Tri sestre“, igrokaz v treh dejanjih. 9. V. Vodopivec: „Slov. Straži“, poje društven mešan zbor. Začetek točno ob 4. uri popoldne. Vstopnina: Stojišča 40 v, sedeži 1 K. K. obilni udeležbi vabi odbor.

a Vipavsko. — Društveno življenje je pri nas živahno. Naša društva se gibljejo. Ni pa glavno, da prirejajo veselice.

Saj to tudi ni glavni namen društev. Prva skrb društev je ta, da se člani izobražujejo, da čitajo in da medsebojno bratski občujejo in da razpravljajo o dnevnih dogodkih. To je pravi namen društev. Priznati moramo, da se še precej od tega viši v naših društvih. Ni pa tako v liberalnih društvih, ki imajo svoje sedeže večinoma v krčmah, kjer se popiva namesto čita. Sicer pa bi bilo tudi to zlo, ako bi čitali, kajti iz liberalnih listov se človek ne more izobraziti, pač pa podivja, zgubi vero, veselje do dela, zgubi spoštovanje do tovarišev, do Boga, ne pozna cerkve, ne duhovna, ne sv. zakramentov. Kletev, lenoba in brezdelje, to so sadovi liberalizma in liberalnih društev. Zatorej je naša sveta dolžnost, da zatiramo, ugonablamo in razkrinkujemo liberalizem, ki oropa našo mladino poštenosti.

a Iz Brjl. — Ker že dolgo ni bilo o nas glasu, bi se utegnili misliti, da več ne živimo. Živimo, živimo in se tudi sem ter tja spominjamo raznih dogodkov pri nas.

Dne 12. maja so imeli naši liberalci ples na čast sv. Cirila in Metoda. Tam so se norčevali, da plešejo na čast teh dveh svetnikov ter uganjali svoje navadne norčije. Na praznik teh dveh svetnikov, t. j. 5. julija, pa nas je obsula toča čez in čez. To smo dobili v zahvalo za liberalni ples, s katerim so hoteli ta dva svetnika spreobrniti v malike. —

Vinskega pridelka bo pri nas malo. Pobrala ga nam je toča. Drugih poljskih pridelkov bo še precej. Krme ne manjka. Ali živine ni, da bi jo zredili. —

Starega vina je pri nas še mnogo in tudi cena mu ni kdo ve kako visoka. Po 30 — 32 K hl se ga dobi. —

S 1. septembrom se otvori šolsko leto. Ali skoro boljše bi bilo, da se ne bi otvorilo, dokler se šolska soba ne oskrbi boljše. Naravnost škandalozno izgleda kakikrat.

V tej sobi so se vršile skozi celo leto pevske vaje do 10. ali 11. ure ponoči. Tam se zbirajo fantje in dekleta in ko konča pevski pouk, pa razsajajo, kadijo in pljuvajo po sobi. Drugi dan pa pridejo nežna pljučica naših otrok dihat okajeni zrak. Pripetilo se je tudi, da je ostal čez noč en pes v šolski sobi, ki je pokvaril in razbil več oken in šolsko opravilo.

Opozarjamo na te nedostatke šolske nadzorstvo. To se ne spodobi. Šolski prostori se vzdržujejo z našim denarjem samo v šolske in izvanredno druge koristne svrhe.

Drugega pri nas ni nič novega, nego da hočejo liberalci obesiti našega župana Pavlico.

Kitajske plahte izpod hriba in dr. Žejen iz Britha.

a Rihenberg. — Lep dan smo imeli preteklo nedeljo pri nas. „Kršč. soc. izobr. društvo“ je namreč priredilo lepo veselico z raznovrstnim vsprejedom. Ena točka je bila lepša od druge. Pevski zbor je po vsaki pesmi žel burno odobravanje. Fantje in dekleta so nastopali v igrach „Dve teti“ in „Svoji k svojim“ kot izurjeni igralci. So pa tudi želi obitno pohvalo in priznanje. Kar prese-netilo je občinstvo spevoigra „Kovačev študent“, katero so fantje tako točno in lepo peli in igrali, da so vzbujali splošno začudenje. Med občinstvom je šla od

ust do ust samo pohvala in priznanje nad krasno prireditvijo.

Omeniti moramo, da je bilo občinstva veliko, med katerim smo opazili tudi gg. župnike iz Dornberga, Šmarij iz Škrbine ter gg. kaplana iz Dornberga in Komna, nadalje g. postačenačelnika, g. stražmojstra, g. župana in mnogo drugega odličnejšega občinstva.

Vsestransko lepo vspele veselice naj bo vrlemu društvu plačilo za trud in prizadevanje, pa tudi nova vspebuda za nadaljino delovanje. Vsem udom in prijateljem društva naj bo ta veselica v ponos in dokaz, da podpirajo društvo, ki se trudi, da širi pravo izobrazbo in skrbi za pošteno zabavo in pošteno veselje.

Iz kanalskega okraja.

kl Kanalsko. — Na Kanalskem se je politično ozračje že precej sčistilo. Očistilo se je namreč inarsikaj, kar je smrdelo po liberalizmu. Občina za občino pada iz liberalnih rok v naše. To opazujemo in tudi nasprotniki sami priznavajo, da gredo na Kanalskem rakovo pol. Pa saj tudi ne more iti drugače. Stranke lenobe, sebičnosti, in izkoriščevanja morajo propasti. Da bi ostali deli dežele tako pometali z liberalizmom kakor mi, bi kmalu odzvonilo vsemu, kar naše ljudstvo mori, duši in kuži, namreč liberalizmu. Kanalski.

kl Anhovo. — Na Marijin praznik, 8. septembra bo veselica v Anhovem, katero priredi „Slov. kat. izobraževalno društvo“ v društvenih prostorih, ob 4. uri popoldne. Vspored lep. Vsi v Anhovo dne 8. septembra.

kl Avžo. — V nedeljo, dne 4. t. m. bode ob 4. in pol uri pop. v tuk. Kat. slov. izobr. dr. predavanje. Odbor.

Iz tolminskega okraja.

t Odlikovanje. Kakor smo že poročali, je Njeg. Veličanstvo cesar povodom 80. rojstnega dne odlikoval preč. g. Antona Zarlija, župnika v Volčah, z zlatim zaslužnim križcem s krono. Zaslužnemu preč. župniku iz srca čestitamo na tem izrednem odlikovanju. Bog ga živi še mnogo let!

t Podmelec. — Pri nas navadno hudo pripeka po leti; letos ni bilo te nadloge oziroma dobrote — za razne poljske pridelke. Ljudje so bili nenavadno zdravi, tako da je smrt, dasi nas je lepo število, nad 2000 duš, meseca junija in julija popolnoma pozabila na nas. Meseca aprila in maja si je pa izbrala 12 žrtev.

Imeli smo letos tudi nekoliko leviščnikov, in sicer odlično hrvatsko družino g. c. kr. finančnega nadsvétnika Pave Baričević iz Trsta, odlično družino tukajšnjega rojaka g. šolskega svétnika in ravnatelja na hrv. gimnaziji v Pazinu, Ivana Kos, dalje, domačina upokojenega finančnega uradnika g. Debeljak in družino Klavžar iz Trsta. A to ni bila gospoda one vrste, ki si hodi ob nedeljah in praznikih namesto v cerkev svojo versko „gorečnost“ hladiti v srdite valove naših bistrih vodá. Ne, od teh letoviščnikov bi se lahko v verskem oziru kaj naučil marsikateri naš domačin, ki meni, da je tem bolj inteligenten, kolikor manjkraj vidi cerkev od znotraj.

Na praznik Marijinega rojstva popoldne po blagoslovu bomo imeli zopet predavanje v izobraževalnem društvu. Govoril bode društveni predsednik. Da se vidimo v obilnem številu!

Iz kobariškega okraja.

kbd Izpod Krna. Pri nas smo imeli letos trikrat točo in sicer 24. julija, 5. avgusta in 22. avgusta. Poročal pa je „Prim. List“ samo o toči 24. julija, ki ni bila napravila nič škode. O drugih slučajih toče pa ni poročal, ker ni dobil najbrže nobenega poročila. 18. avg. (sicer nekaj pozno) je prinesel „Pr. L.“ poročilo o prvi toči. To poročilo pa je bilo spisano dne 4. avgusta, torej ravno en dan pred drugo točo, ki je pa, nasprotno od prve, napravila precejšnjo škodo. Sedaj so pa začeli naši liberalci ruvati in ščuvati proti „Pr. L.“, češ, da ne prinaša resničnih vesti ter da omalovažuje po toči napravljeno škodo.

Sedaj pa vpijejo in razsajajo ti liberalci proti „Pr. L.“ ter pravijo, da je dotični dopisnik požrl podporo, ki bi jo morali dobiti za škodo po toči. To pa zaradi tega, ker jim je „Pr. L.“ trn v peti in ker se bližajo tudi občinske volitve.

Z vsemi štirimi se prijemljejo za ta slučaj in hočejo s tem spraviti zmagano na svojo stran. Kakor pa sedaj vidite, je cela stvar jasna in „Pr. L.“ je objavil samo in čisto resnico. Vi pa hočete na grd način uporabljati to nesporazumljenje za to, da bi se okoristili na škodo pristašev S. L. S.

Ker vidimo, kakih grdih in podlih sredstev se vi poslužujete, vam povemo, da se bomo še bolj trdno oklenili S. L. S. in pa priljubljenega „Pr. L.“, ki se je vedno potegoval za naše pravice ter nam pomagal v boju proti liberalcem. Nihče naj ne gre tem škodeželjnim ljudem lahkomišelnost na lim, ker se sam ne bo vedel, kdaj ga ti spravijo v prepad. Izkušnja nas uči! Krčmarjev in mešetarjev pa le ne poslušajte, ker oni so apostoli liberalne stranke.

Opomba uredništva. Dopis Izpod Krna, objavljen dne 18. avgusta je imel datum 4. avgusta ter se je moral zaradi pomanjkanja prostora v listu odložiti. O drugih slučajih toče nismo dobili poročila, nego samo o toči 24. julija.

kbd Iz Kamna. Mislim, da nam bode dovolili, da se v svojem „Primorskem Listu“ nekoliko pritožimo o naših težnjah. Našim kmečkim posestnikom se ne godi bogsigavedi kako dobro, potiti in truditi se moramo v potu svojega obraza pod vplivom vsakega vremena. Plačevati moramo davke in razne druge doklade, pridejo pa razne nezgode, ki uničijo ves trud — zares, kmet je trpin.

So stanovi, ki živijo od kmečkih žuljev, za kmeta se pa malo brigajo. Toča je pri nas napravila letos mnogo škode. Potrebni smo zato kake odškodnine. Naše občinske poti so od silnih nalivov vse razdrte. Želeti bi bilo, da se jih popravi. Načelnik gospodarskega sveta opravlja to službo že deseto leto. Za tako dolgo dobo „delovanja“ bi pač lahko zahtevali kaj več vspehov v korist občini. Nepristranski.

Iz cerkljanskega okraja.

c Iz Šebrelj. Za v Šebreljah napravljene rezervoarje za vodo je sedaj

V manufakturni trgovini TEOD. HRIBAR prej „Krojaška zadruga“

se vdobi najboljšje platno in bombaževino za perilo.

država poделila 4000 K podpore. Za to delo je poprej deželni zbor podelil 2900 K; tako se je prejelo skupaj 6900 K. Grozna je bila poprej beda ob suši radi pomanjkanja vode, čemur je sedaj z napravo rezervoarjev po vaseh popolnoma odpomagano. Za dosego tolike podpore zahvaljujemo se za pomoč sedanjemu glavarju v Tolminu, g. dr. Gregorčiču, državnemu in deželnemu poslancu, ter g. Kosmaču, županu in deželnemu poslancu, na katere se je županstvo od učitve prošnje vedno obračalo, da so stvar na pristojnih mestih podpirali, ker brez pomoči teh gospodov bi županstvo kljub velikemu prizadevanju ne bilo toliko podpore doseglo.

c Starešinstvo v Cerknem jesklenilo v svoji seji z dne 20. t. m. prispevati z 200 K k ustanovitvi zasebne slovenske gimnazije.

Iz bovškega okraja.

b Log pod Mangartom. — Dne 29. avgusta je zapustil prečastiti g. vikar Fran Andryšek Log pod Mangartom ter šel v Sedlo. S tužnimi srci se je prebivalstvo poslovilo od svojega dobrega dušnega pastirja, kateri se je trudil vedno za dušne kakor tudi za gnotne potrebe svojih duhovnjakov. Vodil nas je 10 let. Bil je podpornik vsakemu siromaku in bolniku, kakor tudi prijazen vsaki družbi.

Zato nas veže dolžnost in mu zakličemo še enkrat: Bog plačaj stotero prečastitemu g. kuratu za njegov trud! Hvaležno prebivalstvo iz Loga.

Iz komenskega okraja.

km S Krasa. — Kobilice so šle rakom žvižgat! To veselo novico Vam sporočam, g. urednik. Dal Bog, da bi nikoli več ne prišle nam v goste. Lansko leto smo jih izvrstno redili, bolj kot domačo govedo. V par dneh so postale tako debele, da so jih purani komaj požirali. Kaj jih je spravilo letos s Krasa, to je uganjka nerešena. Naj bo pa karkoli. Kobilic ni več! Nepotrebno zlo je šlo! Vrag jih je vzel za kazen, ker so nam lansko leto požrle sena in trave veliko več kakor naša goved.

Iz korminskega okraja.

kr Iz zapadnih Brd. — Kaj bo z našo železnico? Ali bo kaj? Brici pogrešamo železniške črte kakor riba vode. Kaj se boje merodajni činitelji, da ne bi briska železnica nesla! Mi Brici vemo, koliko blaga spravimo v svet, koliko sadja, koliko vina. V zadnjem času smo spet nekaj čuli o naši železnici. Pravijo, da ni še zgubljeno upanje. Da bi to res bilo! Hvaležni bodemo vsem, ki nam bodo pomagali uresničiti naše uže dolgo v srcu gojene vroče želje po briski železnici.

kr „Orla“ so ustanovili v nedeljo v Biljani in v Medani. Na ustanovnem zborovanju na obeh krajih je bilo mnogo ljudi. Upisalo se je koj nad 60 mladeničev. —

Drobfinice.

Največji ženski klobuk. — V italijanskem oddelku bruseljske svetovne razstave je bil razstavljen klobuk, v čegar notranjosti ima dovolj prostora 24 mladih deklic, kakor se je izkazalo pred kratkim. Ta slamnik, izdelek italijanske slamnikarske industrije, ima 3 m 25 cm premera, visok je 80 cm, obseg pa znaša 10 m. Tega velikega slamnika seveda niso mogli izdelati v nobeni sobi ali tovarniškem prostoru, ker bi ga potem ne mogli prenesti skozi vrata; naredili so ga na prostem. Tudi ni bilo lahko,

spraviti ga iz Italije v Bruselj. — Za ogromni slamnik se je porabilo 6 km slamnatih kitic. Mogoče se bo našla po zaključeni razstavi kaka modna dama, ki ga bo — kupila.

Gozdni požari v Ameriki. — Velikanski gozdi v državah Washington, Idaho in Montana v Ameriki so minoli teden goreli. 300 oseb je pri tem prišlo ob življenje.

Iz angleške Kolumbije in Kalifornije se tudi javlja o velikih gozdnih požarih. Sumi se, da so hudodelci zažgali gozdove in so že tri sumljive osebe aretirali.

Proti nemoralnim inseratom v časnikih je razposlalo rusko notranje ministrstvo vsem načelnikom in guvernerjem ukaz, da uporabijo najstrožja sredstva proti nemoralnim inseratom ter da najstrožje kaznujejo liste, ki bi take inserate priobčili. Ukaz se razteza tudi na nemoralne knjige. Človeku bi uprav odleglo, ako bi kaj takega ukrenilo tudi naše ministrstvo. Saj je nezaslišano, kake nesramnosti se ponujajo najširši javnosti v raznih — bodimo pravični — večinoma nemških listih.

Ne hvali se, da znaš

na različne načine pripravljati Pekatele, ker knjiga, ki jo na sahtevo odobri nastoj pri Provi kranjski tovarni testenin v Il. Bistriči, te pouči, da ne znaš še vsega.

Josip Culot v Gorici

trgovina z drobnjavo, naložnimi izdelki in s semeni za zelenjavo
v Raštelju šte. 2—25.

Zaloga: raspele iz kovine in niklja, rožni venci, podobice, kipi svetnikov iz porcelana, rokavice iz volne in sukna, čevlji in slape, seme za zelenjavo, moške in ženske nogovice, mošnjički in kovčegi, pipe, ustniki in cevi, zaloga drobnjave in kramarije na drobno in debelo.

Podpisani priporočam veleč. duhovščini in p. n. slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo izvrstno

krojaško delavnico.

Izvršujem točno in pošteno po najnovejših vzorcih.

Josip Smet,
krojač
nasproti „Šolskega Doma“,
(Križna ulica.)

Restavracija

„TRI KRONE“

GORICA — Gosposka ulica

ima vedno sveža jedila, toči pilzensko in steinfeldsko pivo, izborna domača vina in teran. — Cene zmerne.

Ferdinand Baumgarten,
restavrater.

VIKTOR TOFFOLI

GORICA

Velika zaloga oljkega olja iz najugodnejših krajev

Jedilno olje po 96 v. liter	
Jedilno fino	K 1-04
istrako	„ 1-12
Corfu	„ 1-20
Puglie	„ 1-20
Jesib vinski	najfiniješe 2-
Marsiglia	„ K 1-28
Bombay	„ 1-20
Bari	„ 1-40
Lucca	„ 1-60
Milo in luči.	

Priporočam čč duhovščini in cerkvenim oskrbnistvom.

Edina zaloga oljkega olja v Gorici, via Teatro 16 in via Seminario 10. Telefon 176.

Pozor!

50.000 parov čevljev!

4 pari čevljev le za 8 K.

Vsled denarnih zadreg več velikih tovarnih dobil naročilo, prodati veliko množino čevljev mnogo pod tovarniško ceno. — Prodaj zato vsakomur 2 para čevljev za gospode in 2 za dame, rjavega ali črnega usnja, zelo elegantno, najmočnejša šasona: Vsi 4 pari stanejo le 8 K. Velikost po št. Pošilja po povzetju:

A. Gelb, razprodaja čevljev, Krakovo 516.
 Lahko se premeni ali denar vrne.

Odlikovana pekarija

K. Draščik

v Gorici na Kornu
(v lastni hiši)

Izvršuje naročila vsakovrstnega peciva, torte, kolače za birmanoe in poroke, pince itd. Prodaja različna fina vina in likerje na drobno ali orig. buteljkah. Priporoča se sl. občinstvu. Cene jako nizke

Lekarna

Cristofolletti v Gorici

Prave in edine žel. kapljice z znamko sv. Antona Padovanskega.

Zdravilna moč teh kapljic je neprekosljiva. Te kapljice uredijo redno prebavljanje, če se jih dvakrat na dan po jedno žličico (Varstvena znamka) popije. Okrepé želodec, storé, da isgine v kratkema času omotica in šivotna lénost (mrtvost). Te kapljice tudi storé, da človek raje je.

Cena steklenica 60 vin.

Restavrant

„Central“

Tekališče Jos. Verdija št. 31.

Podpisani topro priporočam slavnemu občinstvu v mestu in na deželi, posebno častiti duhovščini svojo dobro urejeno gostilno. Imam izborno pivo Puntigam, dobra domača vina: Kraški teran in brisko vino. Postrežba točna in kuhinja izvrstna. Gostilna ima tudi kegljišče in tri sobe za prenočišče. Udani

Ivan Lipitsch, gostilničar.

odlikovana mizarska delavnica s strojevim obratom

ANT. ČERNIGOJ

Gorica Tržaška ul. št. 18.

Zaloga pohištva iz lastne delavnice. Izdeluje cerkvena dela, spovednice, klopi, okvirje, klečalnice itd. Vsakovrstna dela za stavbe.

Martin Šuligoj

urar
Gorica, ul. Barriera 43,

pri državnem kalodvoru, ima v zalogi švicarske žepne in stenske ure, šivalne stroje vsakovrstnih sistemov dvokolesa »Puch«, »Steiyr-waffenrad«, zastopnik tovarne orkestrijonov in gramofonov. Vse pod večletno garancijo. Priporoča se slavnemu občinstvu.

Vse pod večletno garancijo. Priporoča se slavnemu občinstvu.

Svoji k svojim! — Svoji k svojim!

Staroznaná narodna trdka:

Anton Iv. Pečenko

Zaloga vina, piva, kisa in žganja.

GORICA, ulica Jos. Verdi 26,

postreže pošteno in točno s pristnimi belimi in črnimi vini iz lastnih in drugih priznanih vinogradov; potem s plzenskim pivom »PRAZDROJ« iz sloveče češke »Mešičanske pivovarne« v sodčkih po 1/4, 1/2, 1/2 in 1/2 hl in v steklenicah po 1/2 l; z domačim pristnim tropinocem 1. vrste lastnega pridelka, ter belim in črnim vinskim kisom. Sodčeki piva po 1/4 hl t. j. 12 1/2 l so posebno pripravni za kak vesel domaći dogodek, kakor: poroka, godovanje, krst i. t. d., ker se ga lahko postavi na mizo in nastavi. Naročeno dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstrijsko-ogrsko države franko goriška postaja. Cene zmerne.

Anton Potatzky

naslednik JOSIP TERPIN.

v Gorici, na sredi Raštela hiš. št. 7.

Trgovina na drobno in debelo.

Najceneje kupovališče nürnbergskega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.

Potrebščine

za pisarne, kadilce in popotnike. Najboljše šivanke in šivalne stroje. Potrebščine za krojače in dřevljarje. Svetinjice, rožni venci masne knjizice.

Hišna obnava za vse letne čase.

Posebnost:

semena za zelenjavo, trave in detelje. Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po mestih in trgih ter na deželi

Priporočajte med seboj trgovino

J. Medved

Gorica
Corso Verdi 38.

Postrežba strogo solidna.

JAKOB ŠULIGOJ

urar c. kr. državne zeleznice
v GORICI, Gosposka ulica št. 25.

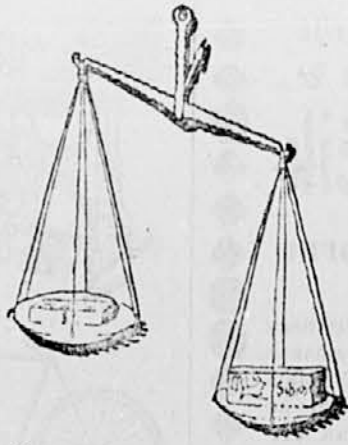

priloga
zlatino in srebrnino vseh vrst. Prstane, poročne rinke, verižice in vse druge zlate predmete.

Za birmance

priloga raznovrstnih birmanskih daril po najnižjih cenah.

Blago prve vrste in z jamstvom! Pristnost zlata in srebra zajamčena.

Na dobro kakovost, ceno in težo

Je treba paziti pri kupovanju in primerjavi mila. Nobeno mila na svetu ne doseže

Schicht

ovega mila

v vseh dobrih lastnostih, v čistoti, izdatnosti, milabi in nizki ceni.

Loterijske številke

27. avgusta

Trst 3 79 56 40 34

Učenca sprejme

VENCELJ SEIBT,

dimnikar

v Oberwölz-u na Gornjem Štajerskem.

Peter Cotič,

čevljarji mojster, Gorica Raštoj 32.

Zaloga vsakovrstnih čevljev za odrasle in otroke. Naročila z dežele se po pošti razpošiljajo. Cene zmerne. Edino zastopstvo najboljšega čistila za čevlje in usuje.

Ugodna prilika za birmance!

Botri in botrice za nizko ceno si nabavite pri meni različna darila za birmance, ker še vedno prodajam vse blago po tovarniških cenah, in se tem potom ulj. priporočam

Aleksander Ambrožič,

urar in zlatar

GORICA, Tekališče Jos. Verdi štev. 26.

Goriška zveza

gospodarskih zadrug in društev v Gorici
registrovana zadruga z omejeno zavezo

posreduje pri nakupu kmetijskih potrebščin in pri prodaji kmetijskih pridelkov.

Zaloga je v hiši „CENTRALNE POSOJILNICE“ v Gorici, TEKALIŠČE JOS. VERDI ŠT. 32.

Za Birmance!

PETER COTIČ,

čevljarji izvedenec

v Gorici Raštelj št. 32.

Naznanja slavnemu občinstvu v mestu in na deželi, da ima v zalogi vsake vrste čevljev za odrasle in otroke. — Posebno se priloga birmanskim botrom in starišem birmancev. Sprejema tudi naročila po meri po zahtevi odjemalcev. —

Postrežba točna — in poštena. —

Prosiva sahtevati listke!

Največja trgovina z železjem

KONJEDIĆ & ZAJEC

GORICA v hiši Monta.

Priloga stavbeni Cement, stavbne nositelje (traverze), cevi za stranišča z vso upeljavo, strešna okna, vsakovrstne okove, obrtniško orodje, železo cinkasto, železno pocinkano medeno ploščevino za napravo vodnjakov, vodovodov, svinčene in železne cevi, pumpe za kmetijstvo, sadjerejo in vinorejo, ter vsakovrstna orodja.

Cene nizke, solidna postrežba!

Eno krono nagrade izplačava vsakemu, kdor dokaže s potrdili najne nove ameriške blagajne, da je kupil pri naju za 100 kron blaga.

Prosiva sahtevati listke!

Naznanilo.

„Centralna posojilnica registrovana zadruga z omejeno zavezo“ v Gorici naznanja, da bode obrestovala pričenshi s 1. januarjem 1909 hranilne vloge po 4 1/2% (štiri in pol od sto)

Posojila se bodejo dajala članom:

- a) na vknjižbo po 5 1/4% (pet in en četrt od sto);
- b) „menico oziroma poroštvo po 6% (šest od sto.)

Posojila na mesečna odplačevanja ostanejo nespremenjena tako, da se plačuje od vsacih 100 kron 2 kroni na mesec.

GORICA, 4. novembra 1908.

ODBOR.

Za dijake, ki se bodo kmalu povrnili v goriške zavode sem cene izdatno znižal, istotako tudi vsem letnim izdelkom, kakor Panama, kambrik, batist, cefir, itd., ker se kmalu skonča sezija. Moderno v novih barvah in proizvodih že prihaja zimsko blago.

FRANC RAVNIKAR,

edini slov. trgovec z manufakturnim blagom v RAŠTELJU štev. 16, GORICA.